

Uvod

Pravica zavarovancev do nadomestila v primeru začasne zadržanosti od dela zaradi nege otroka se zagotavlja v breme obveznega zdravstvenega zavarovanja, in sicer od prvega dne zadržanosti od dela. Višina nadomestila znaša 80 % osnove za odmero nadomestila.

Upravičenci do nadomestila zaradi nege otroka

- eden od staršev,
- zakonec ali zunajzakonski partner, kadar dejansko neguje in varuje pastorka (otroka svojega zakonca ali zunajzakonskega partnerja),
- skrbnik,
- rejnik (razen v primeru, če rejnik opravlja rejniško funkcijo kot poklic in je obvezno zavarovan iz naslova opravljanja te funkcije po zavarovalni podlagi 118), potem nima pravice do nadomestila zaradi nege otroka).

Pogoji, ki morajo biti izpolnjeni za uveljavljanje pravice

Pravica do nadomestila zaradi nege otroka pripada, če je sočasno ugotovljeno:

- da obstaja potreba po negi otroka,
- da nege ne more zagotoviti drug starš, ki je nezaposlen, upokojen ali bi lahko zagotavljal nego

Kako dolgo lahko traja nega?

TRAJANJE NEGE	OSNOVNO TRAJANJE	PODALJŠANJE	PODALJŠANJE v posebnih primerih
Pristojnost za odločanje STAROST OTROKA	izbrani otroški ali šolski zdravnik	imenovani zdravnik ali zdravstvena komisija ZZS	imenovani zdravnik ali zdravstvena komisija ZZS
Do 7. leta starosti	do največ 20 koledarskih dni	do največ 20 koledarskih dni (v skupnem trajanju do največ 40 koledarskih dni)	– za nego otroka zaradi nenadnega hudega poslabšanja zdravstvenega stanja, tako da nega skupaj traja najdlje 6 mesecev
Od 7. leta starosti	do največ 10 koledarskih dni	do največ 10 koledarskih dni (v skupnem trajanju do največ 20 koledarskih dni)	– za nego otroka zaradi težke možganske okvare, rakavih obolenj ali drugih posebno hudih poslabšanj zdravstvenega stanja (na predlog strokovnega kolegija za pediatrijo univerzitetnega kliničnega centra), tako da nega skupaj traja več kot 6 mesecev
Od 7. leta starosti v primeru obstoja težje ali težke duševne in telesne prizadetosti	do največ 20 koledarskih dni	do največ 20 koledarskih dni (v skupnem trajanju do največ 40 koledarskih dni)	

brez zadržanosti od dela, razen če ta nege ne more zagotavljati zaradi upravičenega razloga (npr. zaradi bolezni, aktivnosti v zvezi z iskanjem dela, pripravljenosti na domu, pravice do počitka zaradi izmenskega ali nočnega dela, študentskega dela),

- da otrok ni v šoli ali v institucionalnem varstvu,
- da je upravičenec v času zagotavljanja nege razporejen na delovno obveznost,
- da so izpolnjeni tudi drugi pogoji za priznanje pravice (ustrezno zavarovanje upravičenca, pri odobritvi nege nad 6 mesecev ustrezen predlog strokovnega kolegija za pediatrijo univerzitetnega kliničnega centra).

Za namene priznanja pravice se kot otrok šteje:

- oseba, ki še ni dopolnila 18 let starosti ali
- oseba, ki je že dopolnila 18 let, dokler traja skrbništvo, če je otrok postavljen pod skrbništvo zaradi zdravstvenega stanja, ki je nastalo pred njegovo polnoletnostjo.

Kdaj ne pripada pravica?

Upravičenec nima pravice do nadomestila zaradi nege otroka ne glede na starost otroka:

- če nego lahko zagotovi drug upravičenec (drug starš), ki je nezaposlen, upokojen ali lahko zagotavlja nego brez zadržanosti od dela (razen če ta nege ne more zagotavljati zaradi upravičenega razloga - npr. zaradi bolezni, aktivnosti v zvezi z iskanjem dela, pripravljeno

nosti na domu, pravice do počitka zaradi izmenskega ali nočnega dela, študentskega dela),

- v času hospitalizacije otroka v bolnišnici (možno uveljavljanje pravice do sobivanja ob otroku, če so izpolnjeni pogoji),
- v času izvajanja zdraviliškega zdravljenja v naravnem zdravilišču (možno uveljavljanje pravice do sobivanja ob otroku, če so izpolnjeni pogoji),
- v času udeležbe otroka na obnovitveni rehabilitaciji, v organiziranih skupinah za usposabljanje ter letovanja,
- če eden od upravičencev (staršev) uveljavlja pravico po Zakonu o starševskem varstvu in družinskih prejemkih, kot je materinski (porodniški), očetovski ali starševski dopust,
- za čas, ki ga otrok prebije v šoli ali institucionalnem varstvu,
- za čas potovanja in načrtovanega zdravljenja v tujini.

Posebni primeri in okoliščine

Pravica do nege otroka v času materinskega (porodniškega) dopusta: partner porodnice ima pravico do nege otroka, če je otrok bolan, če torej zaradi zdravstvenega stanja potrebuje nego in če mu jo porodnica v času materinskega dopusta zaradi svojega zdravstvenega stanja (bolezni ali poškodbe) ne more nuditi; pravico upravičenec uveljavlja pri izbranem otroškem ali šolskem zdravniku otroka. Zadržanost od dela zaradi nege otroka ni namenjena skrbi in varstvu zdravega otroka.

Pravica do nege porodnice po porodu: partner porodnice je upravičen do nege porodnice, če je to strokovno medicinsko indicirano (če nego utemeljuje njeno zdravstveno stanje), ne pa avtomatično samo zaradi dejstva, da je bil v konkretnem primeru na primer opravljen carski rez; v tem primeru ne gre za nego otroka, zato upravičenec uveljavlja pravico do nege pri svojem izbranem osebnem zdravniku na podlagi priporočila izbranega osebnega zdravnika partnerke (ne pri izbranemu zdravniku otroka).

Pravica do nege otroka in delo v skrajšanem delovnem času: v primeru uveljavljene pravice do dela v skrajšanem delovnem času pripada upravičencema (staršema) nega le za preostale ure delovne obveznosti, pri čemer se upošteva tudi čas, ki ga starš potrebuje za prihod na delo in z dela domov.

Sobivanje v bolnišnici ali zdravilišču ob bolnem otroku: v času bolnišničnega ali zdraviliškega zdravljenja je enemu od staršev otroka, rejniku, skrbniku (če ot-

roka dejansko neguje in varuje) ali zunajzakonskemu partnerju (kadar sobiva ob otroku svojega zakonca ali zunajzakonskega partnerja in če dejansko neguje in varuje otroka) zagotovljena pravica do sobivanja. V breme obveznega zdravstvenega zavarovanja se zagotavlja kritje stroškov nastanitve in prehrane, upravičena zadržanost od dela in nadomestilo v višini 80 % od osnove od 1. delovnega dne. Pravico do sobivanja je mogoče uveljavljati:

- do vključno 14. leta otrokove starosti (do vključno dneva pred 15. rojstnim dnevem);
- do 18. leta otrokove starosti (do vključno dneva pred 18. rojstnim dnevem) oziroma dokler traja roditeljska pravica v primeru težje okvare ali poškodbe možganov ali hrbtenjače, pri kateri je potrebno usposabljanje za poznejšo medicinsko rehabilitacijo na domu, ali v primeru kronične bolezni ali okvare v času usposabljanja za poznejšo medicinsko rehabilitacijo na domu, ali v primeru zdravljenja težkega zdravstvenega stanja;
- ne glede na starost za osebo s posebnimi potrebami, ki potrebuje 24-urno nego in oskrbo, oziroma z osebo s statusom po zakonu, ki ureja socialno vključevanje invalidov (če ima z odločbo centra za socialno delo priznan status invalida po Zakonu o socialnem vključevanju invalidov ali pa ohranja ta status, ki ga je pridobila še po Zakonu o družbenem varstvu duševno in telesno prizadetih oseb). Torej je pravico do sobivanja mogoče uveljavljati tudi za polnoletne osebe.

Sočasna nega in (ali) spremstvo otroka s strani obeh staršev: v istem časovnem obdobju ni mogoče uveljavljati pravice do nege in (ali) pravice do spremstva za istega otroka s strani več upravičencev (obeh staršev); lahko pa si upravičenca na isti dan delita nego in (ali) spremstvo, na primer vsak štiri ure.

Nega in spremstvo otroka za čas potovanja in načrtovanega zdravljenja v tujini ter sobivanje z otrokom v tujini: v času potovanja in načrtovanega zdravljenja v tujini ni mogoče uveljavljati pravice do nege otroka. Na podlagi odločbe ZZS se lahko odobri pravica do spremstva otroka ali sobivanja z otrokom, kadar gre za uveljavljanje zdravljenja v tujini zaradi predolghih čakalnih dob v Sloveniji (44.b člen ZZVZZ) ali zaradi izčrpanih možnosti zdravljenja v Sloveniji (44.a člen ZZVZZ).

Dolžnosti upravičencev pri uveljavljanju pravice

Dejstva, od katerih je odvisna odločitev o priznanju nadomestila, ugotovi izbrani otroški ali šolski zdravnik oziroma imenovani zdravnik ZZZS na podlagi medicinske dokumentacije ter na podlagi drugih podatkov in dokazil, ki jih posreduje upravičenec.

Upravičenec je dolžan otroškemu in šolskemu zdravniku pred uveljavljanjem pravice podati popolne in resnične podatke:

- o tem, kako ima razporejeno delovno obveznost (na katere dneve in v katerem delu dneva), ter
- o razlogih, zaradi katerih drug starš, ki je nezaposlen ali upokojen ali lahko zagotavlja nego brez zadržanosti od dela (če ta nege ne more zagotavljati zaradi upravičenega razloga – npr. zaradi bolezni, aktivnosti v zvezi s iskanjem dela, pripravljeno na domu, pravice do počitka zaradi izmenskega ali nočnega dela, študentskega dela).

Upravičenec je zdravnika dolžan obvestiti o spremembi posredovanih podatkov ter o nastopu vsakega dejstva, ki bi lahko vplivalo na utemeljenost odločitve o upravičenosti do nege (na primer naknadna hospitalizacija otroka, sprememba razporeditve delovne obveznosti).

Če upravičenec posreduje lažne izjave ali listine, je kazensko in materialno odgovoren, morebiti že izplačano nadomestilo pa je dolžan vrniti.

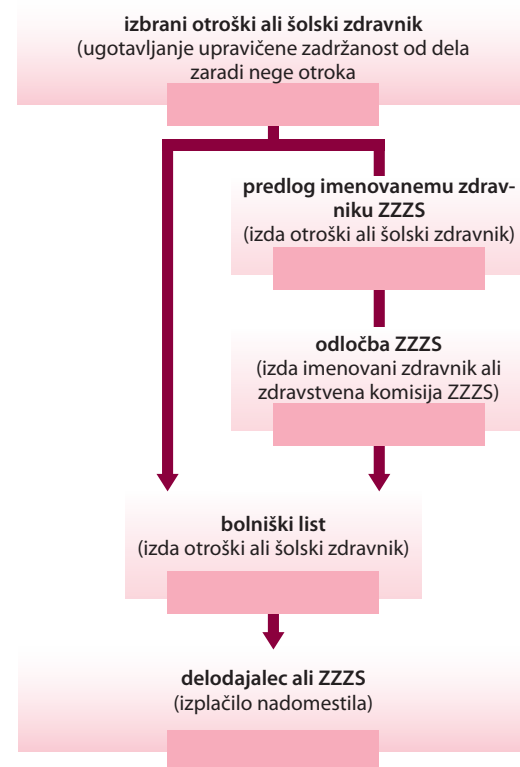
Postopek uveljavljanja pravice

Upravičenci uveljavljajo zadržanost od dela zaradi nege otroka pri **izbranem otroškem ali šolskem zdravniku**, ki o utemeljenosti zahteve v skladu z navedenimi pogoji odloči sam. Če meni, da je zadržanost od dela zaradi nege utemeljena in je za odločanje pristojen imenovani zdravnik ZZZS (glej tabelo), poda ustrezen predlog **imenovanemu zdravniku ZZZS**, ki o svoji odločitvi izda odločbo. Odločbo prejmejo izbrani otroški ali šolski zdravnik, oseba, ki uveljavlja zadržanost od dela, ter njen delodajalec. Zoper njo je mogoča pritožba na zdravstveno komisijo ZZZS v roku 5 delovnih dni. Otroški ali šolski zdravnik na podlagi svoje odločitve oziroma na podlagi prejete odločbe imenovanega zdravnika ZZZS (če je za odločanje pristojen), izda elektronski **bolniški list**, s katerim upravičenci

uveljavljajo pravico do nadomestila pri svojem delodajalcu, samostojni zavezanici pa neposredno pri ZZZS (slika).

ZZZS s pomočjo laičnih kontrolorjev na terenu izvaja nadzor dejanskega zagotavljanja nege otroku. Če ugotovi, da upravičenec v času odobrene nege opravlja pridobitno delo, nima pravice do nadomestila oziroma mora morebiti že izplačano nadomestilo vrniti.

Slika: postopek uveljavljanja pravice do nadomestila zaradi nege otroka.

Kam se lahko obrnete po pomoč, kam naslovite pritožbo?

V zvezi s strokovnimi vprašanji, ki so povezana z vašim zdravstvenim stanjem, vprašanji glede univerzalnih pacientovih pravic ali glede čakalne dobe za prvi pregled se obrnite na zdravnika, na vodstvo zdravstvenega zavoda, na zastopnika pacientovih pravic ali na Komisijo RS za varstvo pacientovih pravic. Strokovna vprašanja lahko naslovite tudi Ministrstvu za zdravje ali Zdravniški zbornici Slovenije.

Glede pravic iz obveznega zdravstvenega zavarovanja, postopkov njihovega uveljavljanja, obveznosti plačil in drugih vprašanj, ki zadevajo obvezno zdravstveno zavarovanje, pa smo vam na voljo v kontaktnem centru ZZZS na telefonski številki 01 30 77 300.

Kontaktne
center ZZZS
01 30 77 300

Vsebina zloženke je informativne narave.

Za več informacij glejte spletno stran www.zzcs.si in pravne podlage, ki opredeljujejo pravice in postopke pri uveljavljanju pravic zavarovanih oseb v zdravstveni dejavnosti:

- Zakon o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju (ZZVZZ, Uradni list RS št. 72//2006 – uradno prečiščeno besedilo s spremembami in dopolnitvami),
- Zakon o interventnih ukrepih na področju zdravstva, dela in socialne ter z zdravstvom povezanih vsebin (ZIUZDS, Uradni list (Uradni list RS št. 136/33 s spremembami in dopolnitvami),
- Pravila obveznega zdravstvenega zavarovanja (Uradni list RS št. 30/2003 – uradno prečiščeno besedilo s spremembami in dopolnitvami),
- Zakon o usklajevanju transferjev posameznikom in gospodinjstvom v Republiki Sloveniji (Uradni list RS, št. 114/06 – uradno prečiščeno besedilo s spremembami in dopolnitvami),
- Navodilo o uresničevanju pravice zavarovancev do začasne zadržanosti od dela in do nadomestila plače, (<http://www.zzcs.si/zzcs/info/egradiva>),
- Zakon o socialnem vključevanju invalidov (Uradni list RS, št. 30/18),
- Zakon o družbenem varstvu duševno in telesno prizadetih oseb (Uradni list SRS, št. 41/83, Uradni list RS, št. 114/06 – ZUTPG, 122/07 – odl. US, 61/10 – ZSVarPre in 40/11 – ZSVarPre-A)
- Pravilnik o uveljavljanju izplačila nadomestila plače iz obveznega zdravstvenega zavarovanja na zahtevo delodajalca (Uradni list RS, št. 99/2023).

Pravica do nadomestila zaradi nege otroka

Izdal in založil: Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije, Miklošičeva cesta 24, Ljubljana
Oblikovanje: Imago d.o.o. in Grafex d.o.o., tisk: Tiskarna Silveco, Ljubljana, februar 2025

Zavod za zdravstveno
zavarovanje Slovenije
www.zzcs.si

